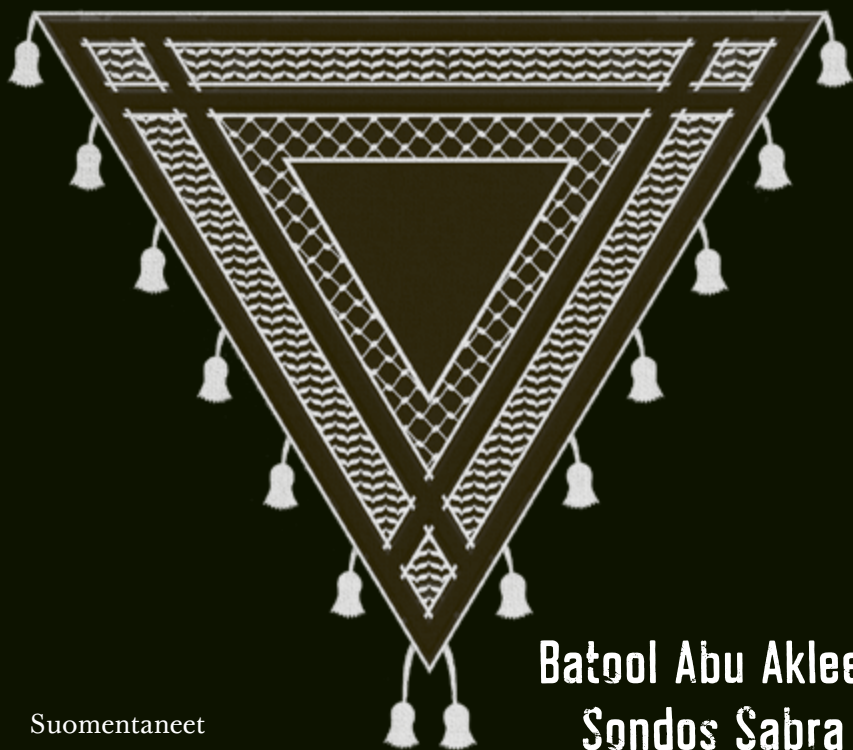

ÄÄNIÄ GAZASTA

Päiväkirjat tuhon keskeltä

Suomentaneet
Sampsa Peltonen
ja Irmeli Ruuska

WSOY

Batool Abu Akleen
Sondos Sabra
Nahil Mohana
Ala'a Ubaid

Batool Abu Akleen

Sondos Sabra

Nahil Mohana

Ala'a Obaid

ÄÄNIÄ GAZASTA

Päiväkirjat tuhon keskeltä

Toimittaneet

Basma Ghalayini, James Harker ja Ra Page

Suomentaneet

Sampsa Peltonen ja Irmeli Ruuska

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Ensimmäinen painos

Sitaatin George Orwellin kirjasta *Vuonna 1984* s. 89
on suomentanut Raija Mattila.

Koraanin jakeet s. III ja s. II4 on suomentanut Jaakko Hämeen-Anttila.

Englanninkielinen alkuteos

Voices of Resistance: Diaries of Genocide

Copyright © Batool Abu Akleen, Nahil Mohana,

Ala'a Obaid & Sondos Sabra and Comma Press, 2025

First published in Great Britain in the English language by

Comma Press, 2025

Suomenkielinen laitos © Sampsa Peltonen, Irmeli Ruuska ja WSOY 2025

Batool Abu Akleenin ja Nahil Mohanan päiväkirjat arabiasta

suomentanut Sampsa Peltonen.

Ala'a Obaidin ja Sondos Sabran päiväkirjat sekä toimittajien huomautuksen
ja tapahtumien aikajanan englannista suomentanut Irmeli Ruuska.

ISBN 978-951-0-52567-8

Painettu EU:ssa

Werner Söderström Osakeyhtiö

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:

tuotevastuu@wsoy.fi

SISÄLLYS

Gazan kaistan kartta – 6

Gazan kaupungin kartta – 7

Esipuhe: Irene Zidan – 9

Batool Abu Akleen – 13

Sondos Sabra – 47

Nahil Mohana – 119

Ala'a Obaid – 211

Toimittajien huomautus – 251

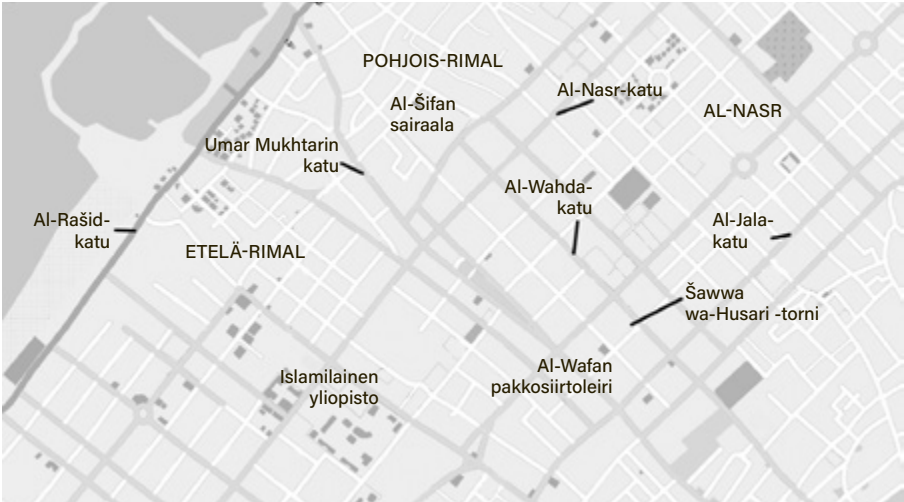
Tapahtumien aikajana – 253

Kiitokset – 257

Gazan kaista

Gazan kaupunki

ESIPUHE

Sota typistyy päivittäisissä uutisteksteissä uhriluvuiksi, raunioiksi ja nääntyneiksi lapsiksi. On analyyseja poliittisista asetelmista ja sitaatteja avustusjärjestöjen vetoomuksista. Lakoniset uutistekstit ja kamalat kuvat pyrkivät välittämään tietoa, mutta luovat tahattomasti tunteen kuin sotatoimialueilla eletäisiin täysin toisessa ulottuvuudessa. On helppoa ajatella, että palestiinalaiset siviilit ovat jotenkin toisenlaisia ihmisiä – tottuneempia kuolemaan tai jollain tavalla syyllisiä kohtaamaansa väkivaltaan.

On vaikea ajatus, että sodan hirveys tai kansanmurha voi koskettaa tavallisia ihmisiä, jotka tuntevat samanlaisia tunteita kuin meistä kuka tahansa. He ovat joutuneet karmimmalla tavalla suurten poliittisten voimien armoille.

Siksi Batool Abu Akleenin, Nahil Mohanan, Ala'a Obaidin ja Sondos Sabran päiväkirjamerkinnot ovat niin tärkeitä. Ne tuovat arjen kansanmurhan keskellä lukijan iholle. Arjen, jossa etsitään pian syntyvälle vauvalle vaatteita löytämättä mitään, matkustetaan kahvilaan taksin sijaan aasilla ja jutustellaan tuntemattomien kanssa sään sijaan siitä, miten kenenkin talo on tuhoutunut.

Näiden kuvausten todistusvoima on erityisen tärkeä tilanteessa, jossa Israel pyrkii estämään tiedonvälityksen Gazasta maailmalle. Israel ei ole päästänyt kansanvälisiä

toimittajia raportoimaan Gazaan. Palestiinalaiset toimittajat Israel pyrkii vaientamaan väkivalloin poikkeuksellisen rajulla tavalla. Toimittajajärjestö Committee to Protect Journalistsin mukaan Gazassa oli kuollut ainakin 197 toimittajaa kirjoittaessani tätä 31. elokuuta 2025.

Abu Akleenin, Mohanan, Obaidin ja Sabran tekstit lyövät kapeita, mutta arvokkaita rakoja näkyviin ja näkymättömiin muureihin, joita Gazan ympärille on pystytetty. Sivujen läpi tihkuu, miten kaiken läpäisevä ja ruumiillinen kokemus sota on: Droonien jatkuva, piinaava surina. Hampaiden pesu telttaleirissä. Kokkaaminen nuotiolla. Tukahduttava haju ilmaiskujen jäljiltä. Nukkumaan meneminen tietämättä, onko aamulla elossa.

Kirjoittaessani tätä Gazan kansanmurha on vielä käynnissä. Etsin Abu Akleenin, Mohanan, Obaidin ja Sabran nimiä netistä tarkistaakseni, ovatko he yhä elossa. Heidän ja muiden gazalaisten ei tarvitsisi elää läpi tätä kauhua, jos kansainvälinen yhteisö ei sallisi sitä.

Vaikka Gazan kansanmurha on poikkeuksellinen tapahtuma, se ei tapahdu tyhjiössä tai yllättäen. Tuho on jatkumoa vuosikymmeniä jatkuneelle sotilasmiehitykselle, eriarvoiselle kohtelulle ja palestiinalaisten järjestelmälliselle savustamiselle ulos kotimaastaan. Se on jatkumoa kansainvälisen yhteisön kyvyttömyydelle puuttua Israelin toistuviin kansainvälisen oikeuden rikkomuksiin.

Palestiinalaiset ovat eläneet vuosikymmeniä jatkumutta tragediaa, joka koskettaa meistä jokaista eri tavoilla. Palestiinalaiset ovat joutuneet jo monen sukupolven ajan puolustamaan oikeuttaan olla olemassa.

Olen syntynyt ja kasvanut helsinkiläisissä lähiöissä eli hyvin erilaisissa olosuhteissa kuin tämän kirjan kirjoittajat.

Palestiinalainen isäni sitoo meidät kuitenkin samaan kansaan. Väkivaltaisuudet, eskalaatiot ja sota Lähi-idässä on tarkoittanut minulle aina huolta, surua, raivoa ja vereslihalla olemista. Olen oppinut hyvin varhain, ettei maailma näe palestiinalaisia tasavertaisina ihmisinä, jotka olisivat oikeutettuja turvaan tai vapauteen.

En ole yllättynyt julmuudesta, jolla Israel kohtelee palestiinalaisia. Palestiinalaisia on epäinhimillistetty Israelissa vuosikymmeniä. Meistä on luotu kuvaa sivistymättöminä fanaatikkoina, ja Israel-mielisessä propagandassa usein hoetaan, ettei mitään palestiinalaisia oikeastaan ole edes olemassa.

Kansanmurhat eivät tapahdu yllättäen. Silti Gazan kansanmurha on nyrjäyttänyt pysyvästi jotain syvällä minussa. Eniten minua on järkyttänyt sivustakatsojien välinpitämättömyys. Saamme kyllä sympatiaa, surkuttelevia somepostauksia ja sääliviä sanoja, mutta kovin harva on valmis toimimaan estääkseen kansanmurhaa tapahtumasta silmiemme edessä.

Sondos Sabra kirjoittaa, miten miehittäjä kohtelee palestiinalaisten koteja kuin ne olisivat pelkkää kiveä, vaikka ne ovat niin paljon muuta. Hän ei tunnista enää kotikaupunkinsa katuja; ne ovat kuin kauhuelokuvasta. Entisenä ulkomaantoimittajana olen todistanut useampaa sotaa läheltä, mutta en ole nähnyt koskaan yhtä järjestelmällistä tuhoamista kuin Gazassa. Sille on vaikeaa nähdä mitään muuta tarkoitusta kuin Gazan tekeminen elinkelvottomaksi. Kulttuuri, kodit, talous ja elämä on joutunut pelkäksi murskaksi.

Silti näiltä sivuilta tihkuu läpi myös elämä. Palestiinalaisilla on kyky nauraa synkimmissäkin tilanteissa. Tulitauon

koittaessa ihmiset vitsailevat toisilleen, miten kaikki hyvät ihmiset kuolivat. Nahil Mohana kertoo, miten gazalaiset ovat oppineet kiipeämään seinillä kuin Hämähäkkimies etsiessään puhelimeensa signaalia ja kasvattamaan karoja, sillä partureita tai kampaamoita ei ole saatavilla.

Tämä on kirja siitä, miten sinnikäs olento ihminen on. Kun elämä on pysähtynyt, Nahil Mohana tappaa aikaa tyttärensä kanssa pelaamalla kännykkäpelejä. He kiistelevät puhelimen latauksesta, sillä sähköä on niukalti. Kaiken hävityksen keskelläkin Ala'a Obaid metsästää epätoivoisesti kananmunaa, jotta voisi leipoa syntymäpäiväkakun lapselleen.

Vaikeimpienkin olosuhteiden keskellä ihminen tarttuu niihin arvokkuuden ja rakkauden rippeisiin, jotka tekevät meistä ihmisiä ja elämästä elämisen arvoista.

Palestiinalaisetkin ansaitsevat turvaa. He ansaitsevat oikeudenmukaisen rauhan ja ihmisarvon. Kun luet tämän kirjan, älä kauhistele.

Toimi, jotta näin ei tapahtuisi.

Irene Zidan,
kirjailija ja entinen Lähi-idän kirjeenvaihtaja

BATOOL ABU AKLEEN

Batool Abu Akleen on kaksikymmentävuotias palestiinalainen runoilija ja kääntäjä, joka on syntynyt ja kasvanut Gazan kaupungissa. Hän opiskelee englanninkielistä kirjallisuutta ja käännöstiedettä Gazan islamilaisessa yliopistossa. Abu Akleenille myönnettiin vain viisitoista-vuotiaana Barjeel Poetry Prize -palkinto runosta *Lam 'asriq al-ghayma*, »En varastanut pilvenhattaraa», jonka italiankielinen käännös julkaistiin osana kokoelmaa *Di acqua e di tempo*. Runo *Al-Barud*, »Ruuti», puolestaan valikoitui yhdeksi *The London Magazine* -lehden Poetry Prizen voittajarunoista vuonna 2025. *Modern Poetry in Translation* -lehti valitsi Abu Akleenin residenssirunoilijakseen vuonna 2024, ja kesäkuussa 2025 julkaistiin hänen esikoisrunokokoelmansa, kaksikielinen teos *48kgs*.

*Walalle, Saidille ja Narialle:
valolle pimeydessä,
naurulle kuoleman keskellä.*

En enää siedä aamuja

Jokainen päivä tuo tullessaan huolta ja tuskaa. Yleensä olen niin aamuihminen kuin olla voi, mutta nyt en enää siedä aamuja.

Herään omaan vapinaani, ja sydän on heti samalla sykytyksellä kuin ympäröivä maailma. Olen kietonut pääni ympäri kolme tikkiä, ettei tulisi vilu, mutta silti aamu jylisee niin, ettei omaa hengitystään kuule. Päätä kaiher-taa halu pelastautua hinnalla millä hyvänsä, paeta tätä hornaksi muuttunutta maailmankaikkeutta, viis siitä että lähtö koituisi kuolemaksi. On kuin minut olisi sidottu aloilleni, pelko vetää nivelet tiukkaan solmuun.

Mummi sai aina Israelin iskujen jälkeen pelkoni haihtumaan tilkalla oliiviöljyä ja pitkällä rimpsulla siunauksia. Nyt olen pahemmassa umpisolmussa kuin koskaan ennen, eikä mummi ole täällä lohduttamassa.

Huvittavinta on – tai enpä tiedä, onko se huvittavaa – että minut valtaava kauhu ei johdu siitä, että pelkäisin kuolemaa tai kansanmurhaa. Minua pelottaa eläminen. Pelottaa kun parin päivän päästä on fonetiikan tentti, pelottaa kun sain päähäni alkaa opiskella italiaa, pelottaa että myöhästyn dediksestä, etten saa mitään aikaan, että

kaikki tilaisuudet menevät sivu suun, että jään yliopistolla muista opiskelijoista jälkeen, että lihon, tai laihdun.

Ajatus kuolemasta ei ole koskaan pelottanut minua, se on vain lamaanuttanut, lapioinut sydämeni haudalle aina vain lisää mustaa jähmeää surua. Minua on pelottanut, etten saa mitään aikaan, minua on suututtanut oma avuttomuuteni. Itken täkkieni alla ja toivon että niiden takaa paljastuisi mummi, tai edes kannu paksua gazalaista oliiviöljyä.

Me elämme pakolaisina: äiti, minä ja neljä nuorempaa sisarustani Hadi, Taqwa, Raghad ja Maryam. Kotimme on teltta Dair al-Balahissa. Tavallisen huoneen kokoisessa teltassa pitää oleskella, nukkua, opiskella ja tehdä työt. Keittiö ja pieni ruokailutila on ahdettu sermin taakse. Teltta on nahkaa ja siinä on rautakehikko ja harjakatto. Siinä mielessä meitä voisi varmaan pitää pakolaisporukan aatelina.

Tällaisia ajattelen hetken aikaa herättyäni aamun mekastukseen. Pikkuveljet tappelevat viimeisestä leivänpuolikkaasta, ja äiti alkaa sättiä: »Kehtaattekin, naapurien kuullen! Ei täällä kukaan muukaan tuolla tavalla rähjää, vaikka jauhot on loppu kaikilta!» Sitten äiti nousee laittamaan teetä.

Enää en suutu, kun perheeni herää jo kuudelta ja päivän ainoa rauhallinen hetki menee minulta sivu suun. Pysyn tiukasti vällyjen alla ja otan puhelimen käteen, kuten joka aamu. Siihen lamaanuneet jäseneni vielä pystyvät. Äiti laskee sänkyyni viereen teelasin ja kaksi mureksia. Hän on leiponut Maryamin 9-vuotissyntymäpäivän kunniaksi. Viime vuonna täyttäessään kahdeksan Maryam itki isän perään, tänä vuonna hän ikävöi mummia ja penää: »Miksi mummi tapettiin?»

Rakastan murokeksejä enemmän kuin mitään muuta herkkua. Minä jotenkin samaistun niihin. Arabiaksi niiden nimi *ghuraiba* kuulostaa vähän samalta kuin *ghariba*, »outo». Ne ovat periaatteessa kovia, mutta heti ensimmäisen puraisun jälkeen ne murenevät niin että vaatteet ovat pian kuin lumen peitossa. Keksit syödään vasta kun ne ovat jäähtyneet yhtä kylmiksi kuin tämä pakolaistelttä. Ne ovat hauraita kuin tulitaukoneuvottelut, ovat vain olevinaan kovia ihan niin kuin minäkin joka ainoa päivä, ja kovuus sulaa suussa ihan niin kuin minunkin kovuuteni heti kuin huomaan droonien surisevan yläpuolellani.

Äiti istuu viereeni ja katsoo minuun kuin toivoisi, että lempipikkuleipäni veisivät terää lomaannukselta, joka on jäytännyt minua päiväkausia. En osaa mitenkään helpottaa oloani. Menen takaisin peiton alle ja jatkan lukemista.

Ei kulu kuin kymmenen minuuttia, niin puolitoistavuotias tättähäärä Rania pelmahtaa telттаamme äitinsä Walan kanssa, joka on minua vain neljä vuotta vanhempi. Walan suku on alun perin historiallisen Palestiinan alueelta al-Majdalista. Hänen isovanhempansa pakenivat Gazan kaupungin pohjoispuolelle Jabaliyyaan, missä Wala varttui. Naimisiin mentyään Wala muutti Šaikh Radwanin naapurustoon, mutta hän joutui pakenemaan kansanmurhaa ja tulemaan tälle leirille yhdessä miehensä Saidin ja appivanhempiansa kanssa. Walan omat vanhemmat ja sisarukset jäivät pohjoiseen. He joutuivat eroon toisistaan aivan niin kuin minäkin isästäni, ja välissämme on kansanmurhan kaivama syvä railo. Wala perheineen asuu naapuriteltassa, mutta meistä on tullut enemmän kuin naapureita: olemme paljon yhdessä, jaamme ruoat ja vedet, ilot ja surut. Joskus Wala jopa nukkuu meidän luonamme.

Pian myös naapuriteltoista alkaa kuulua ääniä. Ympärilämme asuu 900 ihmistä. Äänten voimistuessa minä heikenen. Inhoan meteliä. Voi luoja että inhoankin meteliä.

Tiedän, että sängystä on noustava ennemmin tai myöhemmin. Pakotan umpisolmuun kiristyneet jäseneni liikkeelle, suoristan täkit ja suuntaan naama- ja hammaspesulle. Olen kuitenkin viime aikoina – eli siis runsaan vuoden verran – kärsinyt hajamielisyydestä, ja nytkin huomaa unohtaneeni hammasharjan teltalle. Käyn hakemassa sen hernesäilykepurkista, jossa pidän kyniä ja muuta sekalaista.

Heitän pois seisoneen veden, jota on kertynyt sankoon vesisäiliön eteen. Avaan muovisen hanan. Kasvoille roiskahtava kylmä ja suolalta maistuva vesi herättää kuin luotisade. Ehkä olo on tänään niin lamaantunut siksi, että nukahdin vasta puolenyön jälkeen ja heräsin viideltä. Rania on ihana, mutta juuri tänään en jaksa nähdä häntä. En kestä yhtään ylimääraistä meteliä.

Entä jos kokeilisi jotain sellaista tekniikkaa, jollaisilla psykologien mukaan voi kohentaa mielialaa? Teen kymmenen minuutin jumpan. Miten kauan viime kerrasta mahtaakaan olla? Ruumiillinen kipu vie tilaa henkiseltä: maitohapot syrjäyttävät masennuksen, kun vetreytän paljaalla lattialla nukutun yön kangistamia jäseniäni.

Valmistaudun aamupesulle. Lämmitän vettä kaasulla itse, koska Umm Khalil, joka sen yleensä hoitaa, kypsentää kanapellillisiä. Kanaa ei ole saanut kaupoista kuukausiin. Emme enää edes haaveilleet siitä. Meidän perhe ei kuitenkaan tällä kertaa ole ostanut kanaa. Tyydymme vain haistelemaan tuoksua, joka tunkeutuu sieraimista ja hakea vasten vatsan seinämiä. Pitää malttaa vielä viikko, että hinta hiukan laskee.

Laitan talvitakin UNRWAn tyhjään ruoka-apupahvilaatikkoon ja kaadan lämpimän veden siniseen muovikämpäriin. Ämpäri on kulunut melkein puhki, korkeintaan pari kuukautta niin se on käyttökelvoton. Lasken lämpimän veden joukkoon kylmää, kunnes vettä on tarpeeksi. Otan shampoon, äidin vahingossa ostaman hoitoaineen ja tyhjän hernesäilyketölkin, jolla kaadan vettä päälleni. Sitteen astun pesukoppiin. Se on puolitoista metriä kanttiinsa ja kyhätty pellinkappaleista. Koppeja on kolme samalaista niin liki toisiaan, että seinän takaa kuulee toisten hengityksenkin. Ripustan vaatteet naapurimme Saidin hakkaamiin nauloihin ja alan peseytyä. Naapurin lapset kinastelevat vieressä pesuvuoroista.

Leirissä samaa pesuhuonetta käyttää kolme, joskus neljäkin perhettä. Perheet ovat keskimäärin kuusihenkisiä, joten käyttäjiä on yhtä pesuhuonetta kohti yleensä vähintään kahdeksantoista. Olen onnekas, kun meidän pesuhuonettamme käyttää vain yksitoista asukasta.

Hämmennyn kun huomaan, että minulta lähtee tavallista enemmän hiuksia. Miten hiustenlähdön saa loppumaan? Tukka ulottuu pian alaselkään; melkein sanoin, että se on kasvanut nopeasti, mutta no, kansanmurhaahan on kestänyt jo viisitoista kuukautta. Jääköön sanomatta.

Pesulla käytyäni kertaan hetken summamutikassa italiaa, sitten luen vähän al-Hamadhanin klassikkoteosta, jonka lainasin ainoasta Dair al-Balahista löytämästäni kirjastosta. Havahdun ja muistan, että tenttijaksoon on enää kaksi viikkoa, joten jätän al-Hamadhanin ja alan pönttää.

Opiskelen toista vuotta englanninkielistä kirjallisuutta ja käännöstiedettä Gazan islamilaisessa yliopistossa. Yliopistomme tuhoutui Israelin pommituksissa heti kansanmurhan alussa. Muutama viikko sen jälkeen, 6.12.2023,

rakas professorimme Rif'at al-Arir¹ murhattiin Israelin täsmäpommituksessa, jossa kuolivat myös hänen veljensä, sisarensa ja sisarusten neljä lasta. Puoli vuotta kansanmurhan alun jälkeen opinnot saatiin käynnistettyä uudelleen etänä.

Ympärilläni hyörii lapsia, ja äiti paistaa hermostuneena syntymäpäiväkakkua Maryamille kaasuliedellä. Panen korviin Bluetooth-kuulokkeet – vain toinen kuuloke toimii – ja alan kuunnella luentoa nopeutettuna, koska läppäriin akku kestää vain puolitoista tuntia. Kun olen puoli tuntia yrittänyt kuunnella pätkivää luentoa surkealla nettiyhteydellä, uskottelen itselleni ymmärtäneeni jotain, mutta eihän siitä mikään ole mennyt perille.

Ahdistus ottaa jälleen vallan. Olo on pahempi kuin aamulla. Hautaan taas pääni täkkien alle, mutta kaikki maadoittumisyrietykset epäonnistuvat täydellisesti. Kunpa saisi revittyä sydämen irti rinnasta. Hyvä Jumala tätä tuskaa... Keuhkot tuntuvat paisuvan ulos kylkiluiden takaa. Joka paikkaan sattuu ja huudan äitiä, haluaisin että hän lukisi rukouksia, jos se vaikka rauhoittaisi mieltäni. Mutta äitikin itkee. Wala ja siskoni yrittävät tyyntytellä äitiä, mutta minä en saa edes kysyttyä, mikä hänen on. Virun peiton alla kuin vankityrmässä.

Leiriarjen meteli on niin ahdistavaa, että se vie minulta vielä hengen. Rauhoitun vasta kun kaikki nukkuvat. Silloin kuuluu vain generaattorin hurinaa al-Awda-sairaalan perustamalta terveysasemalta, jossa synnytetään öisinkin. Toinen ääni tulee pääni sisältä: tasainen ujellus, kuin sydänmonitori näyttäisi tasaista viivaa.

*”Ei ole totta, että Gazan kauheuksia
kuvaavia sanoja ’ei vain ole’.
Sanat ovat tässä – ne ovat vaikuttavia,
musertavia ja yllättäviä. Lue ne.”*

– Kamila Shamsie, kirjailija

Ääniä Gazasta kokoaa yhteen neljän gazalaisen naisen päiväkirjat keskeltä kansanmurhaa, pakkomuuttoa ja nälänhätää. Abu Akleen, Sabra, Mohana ja Obaid kirjoittavat menetyksistä, pelosta ja arjesta, joka jatkuu tuhon keskellä. Tekstit ovat yhtä aikaa järkyttäviä ja uhkuvat elämänvoimaa – ne paljastavat todellisuuden, jossa naiset elävät ja jota me muut katsomme televisiosta ja somefideistämme. Tämä on selviytymisen, vastarinnan ja toivon kirja.

